

SPRAWOZDANIA

IX COLLOQUIO DEI ROMANISTI DELL'EUROPA CENTRO-ORIENTALE E DELL'ASIA NOVI SAD 24–27 OTTOBRE 2002

W dniach 24-27 października 2003 r. w Nowym Sadzie obradowało IX *Colloquio dei romanisti dell'Europa centro-orientale e dell'Asia*. Konferencja zorganizowana została przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Nowym Sadzie we współpracy z włoskim *Centro per gli studi su Diritto romano e sistemi giuridici del Consiglio Nazionale delle Ricerche* i *Gruppo di ricerca sulla diffusione del Diritto romano* w Sassari na Sardynii. Było to już IX Kolokwium obradujące w tej formule.

Zapoczątkowane w 1977 r. przez włoską *Gruppo di ricerca sulla diffusione del Diritto romano* dla romanistów z państw socjalistycznych *Colloqui dei romanistici dei paesi socialistici e d'Italia* zostały zorganizowane sześć razy. Pierwszą konferencję zorganizowano w 1977 r. w Lipsku, kolejne w 1978 w Popowie (Polska), w 1980 w Smolenicach (Czechosłowacja), w 1984 w Szeged (Węgry), w 1988 w Berlinie (NRD) oraz w 1991 w Rzymie.

Po rozpadzie Związku Radzieckiego, Kolokwia odbyły się jeszcze dwukrotnie pod nazwą *Colloquio dei romanisti dell'Europa centro-orientale e d'Italia*: w Rzymie w dniach 4-6 grudnia 1998 r. i we Władystoku w dniach 5-7 październik 2000 r.

IX Kolokwium zostało zorganizowane pod nazwą *Colloquio dei romanisti dell'Europa centro-orientale e dell'Asia*. Wzięli w nim udział romanisci z Albanii, Białorusi, Bułgarii, Chin, Chorwacji, Grecji, Jugosławii, Macedonii, Polski, Rosji, Rumunii i Włoch.

Tematami IX *Colloquium* były: *Studio e insegnamento del diritto romano. La persona nel sistema del diritto romano. La difesa dei debitori*

(Nauka i nauczanie prawa rzymskiego. Osoba w rzymskim systemie prawa. Ochrona dłużnika). Językami roboczymi były włoski i rosyjski.

W dniu 24 października uczestników *Colloquium* powitali: Borislav Novaković – Mer Nowego Sadu, Fausta Stanković (Rektor Uniwersytetu w Nowym Sadzie, Dušan Nikolić (Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu w Nowym Sadzie, Pierangelo Catalano (Dyrektor *Centro per gli studi su diritto romano e sistemi giuridici del Consiglio Nazionale delle Ricerche*, oraz główny organizator Antun Malenica z Wydziału Prawa Uniwersytetu w Nowym Sadzie.

Po uroczystym rozpoczęciu odbyły się obrady plenarne. Przewodnictwo obrad objął Srdždan Sarkić z Wydziału Prawa Uniwersytetu w Nowym Sadzie. Referaty zaś przedstawili: A. Kosarev z Uniwersytetu Ekonomicznego w Moskwie: *I diritti umani nel diritto romano e nel diritto musulmano. Analisi comparativa*; Xu Guodong z Uniwersytetu w Xiamen: *La base unificativa di buona fede obiettiva e buona fede soggettiva nel diritto romano*; W. Wołodkiewicz, z Uniwersytetu Warszawskiego: *Il 'favor debitoris' nel diritto e nella giurisprudenza polacca* oraz L.L. Kofanov – Dyrektor *Centro di studi di Diritto romano* (Akademii Nauk Rosji – Uniwersytetu „Łomonosowa” w Moskwie) i A.G. Dolgov – Dyrektor wydawnictwa „Statut”, w Moskwie: *Presentazione della nuova traduzione russa dei 'Digesta' di Giustiniano: problemi del linguaggio giuridico russo e del commento scientifico* oraz V. Hanga, z Uniwersytetu w Cluj-Napoca: *Presentazione della traduzione romena delle 'Institutiones' di Giustiniano*. Ponadto referat na piśmie przedstawił: M. Machmudov – Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Tadżykistanu w Duszanbe.

W sesji pierwszej zatytułowanej: ***La persona nel sistema del diritto romano*** przewodnictwo obrad objął W. Wołodkiewicz z Uniwersytetu Warszawskiego. Referaty zaś przedstawili: Zuoli Jiang z Uniwersytetu Shandong w Jinan: *La persona nel sistema del Diritto romano*; T. Sâmbrian z Uniwersytetu w Craiova: *La recezione del Diritto romano e la persona nei codici civili romeni*, S. Sarkić z Uniwersytetu w Nowym Sadzie: *Divisione gaiana delle persone nel diritto medievale serbo*; J. Zabłocki z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie: *La posizione giuridica del 'nasciturus' nel diritto civile polacco*;

A. Zdravčević, D. Rupčić z Uniwersytetu w Osijeku: *La posizione giuridica del nascituro nel diritto croato*, który przedstawiła D. Rupčić; Fei Anling z Chińskiego Uniwersytetu Nauk Politycznych i Prawa w Pekinie: *La tutela degli interessi dei nascituri: ispirazione dal diritto romano e il corso del pensiero fondamentale nel progetto del codice civile cinese*; M. Jovanović z Uniwersytetu w Niszu: *La 'tutela mulierum' secondo la 'Lex XII tabularum' (5.2)*, który został odczytany przez M. Sič z Uniwersytetu w Nowym Sadzie; N. Deretič z Uniwersytetu w Prisztinie: *L'influenza bizantina sul diritto matrimoniale medievale serbo*; S. Godek z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie: *La responsabilità dell'erede del tutore nel diritto romano e il terzo statuto della Lituania*; J.V. Kačanovskij z Akademii Ekonomii i Prawa w Chabarowsku: *La persona come proprietario nel Diritto romano e nei secoli XX e XXI. Analisi storico-comparativa. Come considerare l'insegnamento della storia?*

Sesji popołudniowej przewodniczył L.L. Kofanov z Uniwersytetu „Łomonosowa” w Moskwie. Referaty zaś przedstawili: F. Sini z Uniwersytetu w Sassari: *Persone e cose: le 'res communes'*; A.D. Rudokvas z Instytutu Prawa Prokuratury Generalnej Federacji Rosyjskiej w Sankt Petersburgu: *Il 'peculium' e il problema della persona giuridica nel Diritto romano*; E. B. Berg z Wyższej Szkoły Prawa Prywatnego przy Prezydencie Federacji Rosyjskiej (filii w Jekaterinburgu): *Le persone giuridiche nel Diritto romano. Alla ricerca dei prototipi delle moderne organizzazioni non commerciali*; G.P. Byčkova z Uniwersytetu w Irkucku: *La 'restitutio' nel diritto privato romano*; A.A. Pavlov z Uniwersytetu w Syktyvkarze: *La 'libertas' in Cicerone: statistica del termine e importanza della 'libertas' nella concezione della 'res publica' di Cicerone*; M. Petrak z Uniwersytetu w Zagrzebiu: *La lustrazione nel diritto pubblico romano e nel diritto dei paesi postsocialisti*. Ponadto referaty na piśmie przedstawili: I.V. Nikitina z Uniwersytetu w Krasnojarsku: *La posizione giuridica del commerciante individuale nel Diritto romano*; I. Karljvin z Uniwersytetu w Iwanowie: *'Ius inferendi'.. Il concetto e la sua posizione nel sistema dei diritti cittadino romano*.

25 października w sesji popołudniowej przewodnictwo objął Srdjan Sarkić z Wydziału Prawa Uniwersytetu w Nowym Sadzie.

Wysłuchano referatu dotyczącego tematu *La persona nel sistema del diritto romano*, który przedstawiła T.A. Filippova z Uniwersytetu Altajskiego w Barnaul: *Le servitù: da Roma ai nostri giorni*. Następnie odbyły się obrady sesji drugiej zatytułowanej: *La difesa dei debitori*. Referaty przedstawili: S. Tafaro z Uniwersytetu w Bari: *La buona fede e la difesa del debitore*; M. Sič z Uniwersytetu w Nowym Sadzie: *'Fides' e debito pubblico nell'età postclassica*; O. Stanojević z Uniwersytetu w Belgradzie: *La dottrina canonica dell'usura nel medio evo*; A. Pikulska-Robaszekiewicz z Uniwersytetu w Łodzi: *L'usure en droit polonais*; K. Tanev z Uniwersytetu w Sofii: *L'atteggiamento dei giuristi romani e la diversità nella prassi commerciale nelle parti diverse dell'Impero. La difesa dei debitori*; S.J. Karolak z Europejskiej Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Warszawie: *La parità legale delle parti del contratto di mutuo quale fondamento della tutela dei loro giusti interessi*; B. Sitek z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie: *'Si creditor sine auctoritate iudicis res debitoris occupet'. Un contributo alla ricerca sul 'favor debitoris'*; N. Sredinskaja z Centro per lo studio del Diritto romano w Sankt Petersburgu: *Dazione dei beni del debitore in soluzione del debito*; O.V. Petrovskaja z Uniwersytetu w Brześciu: *La colpa del debitore nel diritto romano e la sua interpretazione nella legislazione slava della seconda metà del XIX (inizio XX secolo)*; D.O. Tuzov z Uniwersytetu w Tomsku: *La 'in integrum restitutio' romana e la contestazione del negozio nel diritto russo contemporaneo*; A.A. Novikov z Instytutu Prawa Prokuratury Generalnej Federacji Rosyjskiej w Sankt Petersburgu: *La determinazione del momento della fine dell'esistenza dell'obbligazione di società nel diritto romano e nel diritto civile russo*; N. Bogojević-Glušćević z Uniwersytetu w Podgoricy: *La difesa dell' 'emptor' nel diritto medievale della città di Cattaro*; A.A. Gros z Akademii Ekonomii i Prawa w Chabarowsku: *La rescissione del contratto: cause e conseguenze*; V.M. Cuică z Uniwersytetu „Petre Andrei” w Jassach: *'Lex Aquilia' – Le cadre de la responsabilité 'ex delicto'*. Ponadto referaty na piśmie przedstawili: L. P. Kučerenko z Uniwersytetu w Syktyvkarze: *La legislazione sul debito della seconda metà del IV secolo a.C. a Roma (studio delle fonti)*; S. Schipani

z Uniwersytetu „Tor Vergata” w Rzymie: *Principi e regole per il debito internazionale. La prospettiva romanistico-civilistica*.

W sesji popołudniowej zatytułowanej: *Studio e insegnamento del diritto romano* przewodnictwo obrad objął O. Stanojević z Uniwersytetu w Belgradzie. Wystąpienia przedstawili: C.G. Pitsakis z Uniwersytetu Tracji w Komotini: *Étude et enseignement du droit romain: le cas de la Grèce moderne (du droit „byzantin” au droit romain)*; J. Danilović z Uniwersytetu w Belgradzie: *L'influence des écoles juridiques sur les études du droit romain*; G. Lobrano z Uniwersytetu w Sassari: *Attualità dell'insegnamento del Diritto romano pubblico: l'esempio dei municipi*; M. Zabłocka z Uniwersytetu Warszawskiego: *La romanistica polacca dopo la seconda guerra mondiale*; T. Piperkov z Uniwersytetu w Sofii: *Diritto romano ed educazione dei giuristi in Bulgaria*; N.A. Petrovskij z Uniwersytetu w Brześciu: *Particolarità dell'insegnamento e dello studio del corso di Diritto romano presso le facoltà giuridiche delle università della Bielorussia*; V. Ul'janiščev z Rosyjskiego Uniwersytetu Przyjaźni między Narodami w Moskwie: *Il Diritto romano come base metodologica dell'educazione giuridica in Russia*; I.O. Šesterjakova z Akademii Prawa w Saratowie: *Problemi dell'insegnamento del diritto romano all'Accademia giuridica statale di Saratov*; P. Niczyporuk z Uniwersytetu w Białymstoku: *Insegnamento del diritto romano all'Accademia di Vilnius*; E. Pîrvu z Uniwersytetu w Craiova: *La bibliografia italiana nei manuali romeni di diritto romano*; Ž. Bujuklić z Uniwersytetu w Belgradzie: *Le fonti e l'insegnamento: la traduzione serba del 'De legibus' di Cicerone*. Ponadto referaty na piśmie przedstawili: E. Charitonov z Narodowej Akademii Prawa w Odessie: *Studio del diritto romano in Ucraina nel contesto della ricerca sulla tradizione privatistica ucraina*; E. Charitonova z Narodowej Akademii Prawa w Odessie: *La formazione della scuola scientifica della recezione del diritto romano in Ucraina*; S. Schipani z Uniwersytetu „Tor Vergata” w Rzymie: *Bibliografia essenziale sui principi generali del diritto applicabili al debito internazionale e sulla richiesta di parere della Corte Internazionale di Giustizia*.

26 października odbyła się sesja podsumowująca obrady – Okrągły Stół. Współprzewodnictwo objęli Pierangelo Catalano – z Uni-

wersytetu „La Sapienza” w Rzymie, Aleksandr Ševčenko z Uniwersytetu Dalekowschodniego we Władywostoku oraz Antun Malenica z Wydziału Prawa Uniwersytetu w Nowym Sadzie. P. Catalano (Dyrektor *Centro per gli studi su diritto romano e sistemi giuridici del Consiglio Nazionale delle Ricerche*, nawiązując do legendy Wilczycy Kapiolińskiej, która została namalowana w VIII-IX wieku w mieście Bundżikat w Tadżykistanie, podkreślił azjatyckie korzenie rzymskiej tradycji i związki romanistów Europy i Azji. Po długiej i burzliwej dyskusji uznano, że nazwa *Colloquio dei romanisti dell'Europa centro-orientale e dell'Asia* jest ze wszech miar adekwatna. Postanowiono nawiązać współpracę ze specjalistami prawa muzułmańskiego oraz z romanistami ze wszystkich krajów Azji oraz Ameryki Łacińskiej. Podkreślono znaczenie szkół podnoszących kwalifikacje z prawa rzymskiego a działających przy Uniwersytetach: „La Sapienza” w Rzymie, „Łomonosowa” w Moskwie czy Uniwersytecie Warszawskim. Ustalono, że następne *Colloquio* odbędzie się w 2004 r. a preferowanym miejscem będzie Azja. Zaproponowano następujące tematy: *Homo, nasciturus, persona giuridica. La difesa dei debitori. Studio e insegnamento del diritto romano*, które mogą ulegać poszerzeniu i modyfikacji. Do dalszej dyskusji z przyszłymi organizatorami X Kollokwium przyjęto aktualne dla prawa rzymskiego problemy jak: *Ius et lex* czy *Ius publicum – ius privatum*, które mogą poszerzyć tematykę przyszłej konferencji.

Piotr Niczyporuk*

KONFERENCJA ROMANISTÓW
ŁÓDŹ 7 LUTEGO 2003

W dniu 7 lutego 2003 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu Łódzkiego odbyła się konferencja romanistów zorganizowana przez Katedrę Prawa Rzymskiego. W konferencji wzięło udział wielu znako-

* Uniwersytet w Białymstoku.